

8. יחי ראובן ויקרא עמוד קיא

חסיד בא לפני רבו ושאלתו בפיו: "מה הנפק"מ שיש ביני לבין הרב'ה? שנינו אוכלים תפוחים, ובכך אנו שווים. שנינו מברכים ברכה לפני האכילה ואחריה, וגם בכך אנו שווים. אם כן מה ההבדל הגדול שיש בינינו? נענה רבו ואמר לו: "אני מחפש להודות לקב"ה ולברך לשמו, אלא שאין לברך ברכה לבטלה, ולכן אני אוכל תפוח, כדי שאוכל לברך. אתה מחפש לאכול תפוח, אלא שאין לאכול בלי ברכה, לכן אתה מברך כדי שתוכל לאכול. נמצא אפוא, שההבדל ביננו הוא שאני אוכל תפוח כדי לברך, ואתה מברך כדי לאכול תפוח". השאלה המרכזית היא, היכן מונח ראשו של האדם בתפוח או בברכה? האם מרכזו חייו הוא ה"עפר מן האדמה" או ה"ויפה באפיו נשמת חיים"?

9. פסיקתא זוטרתא (לקח טוב) ויקרא פרשת תזריע דף לד עמוד א

וילדה זכר. לכך נקרא שמו זכר שחייב לזכור את בוראו ואת מצותיו ולידע כי לכך נוצר ולכך נולד ולכך קיים. לפיכך כל אחד ואחד חייב לומר בשבילי נברא העולם לעשות נחת רוח לקוני.

ברית מילה – תנאי ראשון

10. ויקרא פרק יב, ג

(ג) וְיָיִם הַיְמִינִי יְמוּל בְּשֵׁר עֶרְקָתוֹ:

אור החיים

(ג) וביום השמיני וגו'. צריך לדעת למה הוצרך לצוות לזה והלא כבר אמרה התורה בפרשת לך לך כל פרטי דיני מילה....

11. ספר חובב רבי שמשון רפאל הירש עמוד 164

בל תחלק את הווייתך כך שהרוח תהא שייכת לשמים והגוף לארץ, באופן שברוחך תעבוד את ה', אולם בגופך תהיה שטוף אחרי היצר הבהמי; תמים תהיה! גם את הגוף תחשוב רק לכלי לצורך עבודת הבורא. כשם שאתה מקדיש לה' את רוחך, כך גם את גופך. כך תהיה תמים, באחדות גמורה, וכל הווייתך תהא בנויה רק ממחשבה אחת המקודשת לקב"ה האחד והיחיד ... אף במעשים הבהמיים ביותר ראה אך חובה קדושה של בניין עולם. ...

12. רש"ר הירש ויקרא פרשת תזריע פרק יב פסוק ג

ביום השמיני הוא נולד מחדש למען התפקיד היהודי; לידה זו היא על יסוד החירות האלוקית של האדם - לצורך קיום נעלה יותר של ייעוד אותה חירות. היום השמיני הוא חזרה על היום הראשון - בדרגה נעלה יותר

נגע הצרעת כמנחן לחיות חיי חברה תקינים

13. רמב"ם הלכות טומאת צרעת פרק טז

וזה השינוי האמור בבגדים ובבתים שקראתו תורה צרעת בשותפות השם אינו ממנהגו של עולם אלא אות ופלא היה בישראל כדי להזהירן מלשון הרע,

14. תלמוד בבלי מסכת ערכין דף טז עמוד א

א"ר יוחנן על שבעה דברים נגעים באין: על לשון הרע, ועל שפיכות דמים, ועל שבועת שוא, ועל גילוי עריות, ועל גסות הרוח, ועל הגזל, ועל צרות העין.

15. ויקרא פרק יד, ד

(ד) וַיֵּצֵא הַכֹּהֵן וַלְקִיזוֹ לְמִטְהַר שְׂתֵי צַפְרִים זָוִיּוֹת טְהוֹרוֹת וְעֵץ אֲרֶז וְשֵׁנִי תוֹלַעַת יָאֵז:

רש"י

לפי שהנגעים באין על לשון הרע, שהוא מעשה פטופטי דברים, לפיכך הוצרכו לטהרם כפריים, שמפפטטין תמיד בצפצוף קול: ועץ ארז – לפי שהנגעים באין על גסות הרוח; ושני תולעת ואזב – מה תקנתו ויתרפא, שפיל עלמנו מגארותו, כתולעת וכאזב:

פרשת תזריע – הצרעת כתיקון חברתי

אחור וקדם צרתני

1. ויקרא פרק יב פסוק ב

דְּבַר אֵל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל לֵאמֹר אִשָּׁה כִּי תִזְרִיעַ וַיִּלְדָּה זָכָר וְטָמְאָה שְׁבַע יָמִים כִּימֵי נְדָת דְּיָתֵהּ תִטְמָא:

רש"י

(ב) אשה כי תזריע – אמר ר' שמלאי כשם שזיכרתו של אדם אחר כל צהמה חיה ועוף צמעשה בלאשית, כך תורתו נתפרשה אחר תורת צהמה חיה ועוף:

2. יחי ראובן ויקרא עמוד קד

כאשר מתבוננים בטומאת אדם וטהרתו, רואים דבר משונה. דינם של בעלי החיים אינו משתנה. בהמה טהורה נשארת לעולם בטהרתה, ואלו בהמה טמאה נשארת לעולם בטומאתה. דינם של בעלי החיים אינו משתנה, יש בעלי חיים טהורים ויש בעלי חיים טמאים. לעומת זאת דינם של בני האדם משתנה. לעיתים האדם טהור ולעיתים האדם טמא. יש טומאת זב וזבה, יולדת ונידה, טומאה חמורה המטמאת אחרים, לצד טומאה קלה שאינה מטמאת אחרים. לאחר טבילה חוזרים ונטהרים, וכך חוזר חלילה. המצב משתנה כל העת, לעומת מצבם הקבוע של בעלי החיים.

3. נפש החיים שער א פרק ו

אבל עיקרו של דבר כי הוא ית"ש אחר שברא כל העולמות ברא את האדם אחור למעשה בראשית בריאה נפלאה כח מאסף לכל המחנות. ... וכל הכחות פרטים הנמצאים בכל העולמות עליונים ותחתונים. כולם נתנו כח וחלק מעצמותם בבנינו ונכללו בו במספר פרטי כחותיו שבו.... הגה"ה זזה היה קודם החטא ובחטאו שנמשך אחר פיתוי הס"א, אז נתערבו הכוחות הרע בתוכו ממש... ומאז גרם על ידי זה עירבוביא גדולה במעשיו, שכל מעשי האדם המה בערבוביא והשתנות רבים מאד, פעם טוב ופעם רע, ומתהפך תמיד מטוב לרע ומרע לטוב....

4. יחי ראובן ויקרא עמוד קה

זו גם הסיבה שטומאתו חמורה מטומאת בעלי חיים, כי טומאתו כלולה מטומאות כל בעלי החיים בבריאה. מאידך גיסא הוא יכול להגיע לדרגות למעלה ממלאכים, כי הוא מורכב מכל כוחות הבריאה, גם אלו של המלאכים, ואם הוא מתרומם, בכוחו להגיע הרבה יותר מכולם. זאת ביקש ללמדנו ר' שמלאי: כשם ששיצירתו של האדם היתה לאחר בעלי החיים, כדי שיהיה מורכב מכולם, כך תורת טומאתו וטהרתו מתפרשת לאחר תורת טומאתם וטהרתם, כי גם תורה זו מורכבת מכולם.

5. בראשית רבה (וילנא) פרשת בראשית פרשה ח

אם זכה אדם אומרים לו אתה קדמת למלאכי השרת ואם לאו אומרים לו זבוב קדמך, יתוש קדמך, שלשול זה קדמך

6. אור החיים ויקרא פרק יב

אחור וקדם צרתני ודרשו ז"ל ("ב"ר פ"א) אחור לכל המעשים וקדם למעשה בראשית דכתיב ורוח אלקים מרחפת וגו', הרי כי ב' יצירות באדם יצירת הרוח ויצירת הגוף.

7. ספר באר הגולה באר החמישי פרק יב

רוצה לומר, כי האדם נברא אחרון, מצד כי כל מורכב הוא אחרון לדבר שהוא יותר פשוט. ודבר זה ידוע לכל, כי כל אשר הוא פשוט, הוא ראשון יותר. ואין לך דבר שהוא יותר מורכב מן האדם, כי זה האדם הוא שכלי, והוא מורכב מגוף ושכל, וזהו הרכבה יותר מכל. והפשוט הוא בודאי יותר במעלה מצד שהוא פשוט. ולפיכך אם אין האדם קונה המעלה השכלית, דהיינו התורה, היתוש שאין לה השכל קודם מצד הפשיטות. ואם זכה אומרים שהוא קודם למלאכים, וזה מפני שהוא התכלית בכל הנבראים שברא הקדוש ברוך הוא בעולמו, וכמו שיתבאר עוד דבר זה באריכות. והתכלית הוא קודם אל הכל, כי הכל נברא בשביל התכלית.

23. שיחות מוסר מאמר סג

עונש זה של צרעת הבית והבגדים הוא למעלה מזרז הטבע ... ואחר שלא חזר בו על ידי המקרים הבלתי טבעיים, ורואה בכל אלו מקרה בעלמא, וכמו שכתוב בתורה: ואם הלכתם עמי קרי", שאינו רואה יד בדבר, הרי מתקיים בו "והלכתי עמכם בחמת קרי", ולבסוף באים עליו נגעי הגוף שהוא חולי שישנו בטבע העולם, כדי שלא יראה ויתבונן מאומה, ויישאר בהשקפתו שכל הבא עליו הוא ממנהגו של עולם. ואין לך עונש חמור מזה שמניחים את האדם להיות מסור ביד הטבע.

לא נגאלו ישראל עד שתקנו חטא לשון הרע

24. שמות פרק ב, יד

(יד) ויאמר מן שְׂבָחָהּ לְאִשֵּׁי יֵשׁוּבָהּ עֲלֵינוּ הַלְהַרְגֵנִי אֵתָהּ אִמְרֵי כְּאִשֵּׁר הַרְגֵתְּ אֶת הַמִּצְרִי וַיִּירָא בְּשִׂיחָהּ וַיֹּאמֶר אֲכֵן נִודַע הַרְבֵּבָרִי רש"י

ויירא משה – כפשוטו. ומדרכו לאג לו על שראה בישראל רשעים לטורחין, אמר מעתה שמא אינם ראוין להגאל: אכן נודע הדבר – כמשמעו. ומדרכו נודע לי הדבר שהייתי תמה עליו, מה חטאו וישראל מכל צדעים אומות להיות נרדים בעבודת פך, אבל רואה אני שהם ראוים לכך:

25. שמות פרק ג פסוק ב

וַיִּירָא מִלֵּאפֶּי ה' אֲלֵיוּ בְּלִבָּת אֵשׁ מִתּוֹךְ הַסֵּנֶה וַיִּירָא וַהֲיָה הַסֵּנֶה בְּעֵר כְּלֵי יָקָר וְהַסֵּנֶה אֵינֶנּוּ אֲכֹלִי

אלא האמת הוא כדברינו שהסנה מבעיר אש הצרות כי מתוך שישראל נמשלו לסנה זה שכל אחד לחבירו קוץ מכאוב ומשמיע קולו עליו בחרופים וגדופים על כן בערה בהם אש הי

26. ויקרא רבה (וילנא) פרשת אמור פרשה לב

רב הונא אמר בשם בר קפרא בשביל ד' דברים נגאלו ישראל ממצרים שלא שנו את שמם ואת לשונם ולא אמרו לשון הרע ולא נמצא ביניהן אחד מהן פרוץ בערוה

27. ברוך יאמרו עמוד 562

חג הפסח הוא תיקון הפה הסח (פרי עץ חיים שער חג המצות פ"א) ונגאלו כשלא היו בהם בעלי לשון הרע. יש להתחזק בו בפרט זה ביחוד. וכמו שאמר האור ישראל מסדיגורא זצ"ל ש"אור לארבעה עשר בודקין את החמץ". ומהו "בודקין את החמץ", ראוי היה לומר: בודקין את החמץ, או בודקין מן החמץ. אבל הכוונה שמחפשים זכות על החמץ בעצמו שסבתו מחמת עול הגלות ודחקות הפרנסה. ו"המקור ברוך" מסערת זצ"ל שאל: בשרפת חמץ שורפים את החמץ, ודאי. גם את הנוצה שטאטאה אחריו ואת הכף שאספתו, היה להם מגע עמו. אבל מדוע נהגו לשרוף עמם את הנר שחיפשוהו לאורו? וענה: מי שמחפש אחר החמץ, אחר עברות וחסרונות, גוזר כך על עצמו. "כל הפוסל, פסול"...

28. רמ"א סימן תכט סעיף א

הגה: ומנהג לקנות חטים לחלקן לעניים לצורך פסח.

שער הציון סימן תכט ס"ק י

(י) ואפשר למקום זה תקנו קדמונינו צפסח יותר משאר חגים, שהוא זמן חירות ויושעין מסוכין וכל אחד הוא וציתו כרוב שמחה אין זה כבוד לה' שהעניים יהיו אז רעבים ולמאס, ועל כן נותנין לו קמה על כל ימי הפסח שיוכל גם הוא לספר יציאת מלכיים צשמחה.

29. ברוך יאמרו עמוד 87 הרב ברוך רוזנבלום

הגאון ר' חיים פלאג'י בספרו צדקה לחיים הביא בשם הספר 'שמעון ולוי' שכתב שלפיכך קבעו ליתן קודם הפסח שלושים יום, שאז לא ידאגו עד ערב פסח ולא יתרעמו על ה'. ולא כאותם המאחרים ליתן מעות חיטים וקונים לעצמם ואחרי זה נותנים. והוא עון גדול וכמדומה לי שהוא מצוה הבאה בעברה, שהעני רואה איך שהעשיר קונה לו לעצמו, ואין לך ייסורים גדולים מזה.

16. שפתי חיים מידות ועבודת ה' עמוד קכו

בזה התורה מבארת את דרכי הרפואה בשורשי העבירה, על ידי שישפיל עצמו מגאותו, התורה מגלה ששורש הסיבה לחטא לשון הרע וצרות העין – היא הגאווה וההתנשאות, אשר הפועל היוצא מהן הוא דיבור לשה"ר על אחרים. אדם מסתכל על אחרים ממבט של צרות עין מלמעלה למטה, תמיד מחפש את הפגמים והחסרונות אצל הזולת, לחברו לא מגיע מאומה ולו מגיע הכל ... שפל הרוח איננו מחפש לבדוק את מומי חברו ואת מגרעותיו. הוא מסתכל על כולם ממבט אמת של "עין טובה", תמיד מחפש רק לראות את המעלות של הזולת ...

17. משנה מסכת נגעים פרק ב

כל הנגעים אדם רואה חוץ מנגעי עצמו ר' מאיר אומר אף לא נגעי קרוביו

18. בעל שם טוב בראשית פרשת בראשית

קכו. שנינו (נגעים ב', ה') כל הנגעים אדם רואה חוץ מנגעי עצמו, ופירש הבעל שם טוב הקדוש, כל הנגעים שאדם רואה חוץ, זה נמשך מנגעי עצמו, כמאמר רבותינו ז"ל (קידושין ע"א) כל הפוסל במומו פוסל:

19. ויקרא פרק יג פסוק מה

וְהַצֹּרֵעַ אִשֵּׁר בּוֹ הַצֹּרֵעַ בְּגָדָיו יִהְיוּ פְרָמִים וְרֵאשֵׁי יָדָיו יִהְיוּ פְרוּעִים וְעַל שֵׁפָם יִעֲטֶה וְטָמֵא לְטָמֵא יִקְרָא: רש"י

וטמא טמא יקרא – משמיע שהוא טמא ויפסחו ממנו: (שפתי חכמים: לא שיקרא את אחרים טמאים כפי המובן מן המקרא.)

20. יחי ראובן ויקרא עמוד קלא

על דרך רמז דרשו פסוק זה, שאם אדם אומר על השני שהוא טמא, הרי שהוא עצמו טמא, וזהו שאומר הכתוב: "וטמא – טמא יקרא" – רק מי שהוא עצמו טמא – קורא לאחרים בשם טמא. בענין זה אמר האדמו"ר מגור בעל ה"אמרי אמת" א גוט וארט: אחד מכלי השיר בבית המקדש היה הנבל ואמרו חזל (ילקוט שמעוני תהילים רמז תתלא) "ולמה נקרא שמו נבל? שהוא מנבל כל מיני זמר". הנבל מנגן כל כך יפה, שכלי הזמר האחרים מתנבלים לעומתו. לכאורה, אם כך, צריך לקורא לו "מנבל" ולא "נבל", שהרי הוא מנבל את האחרים! אלא – אומר האדמו"ר מגור – אם הוא מנבל את אחרים, הוא בעצמו נבל, וזה שמו! ... כך היא האמת – "כל הפוסל במומו פוסל", וטמא – טמא יקרא.

21. נפלאותיך אשיחה ויקרא עמוד 198

נאמר במסכת אבות "לפני מי אתה עתיד ליתן דין וחשבון ... " וידועה השאלה מדוע "דין וחשבון", הרי בדרך כלל חשבון קודם לדין? והתשובה לכך, כי בדין של מעלה, יתנו לאדם לשפוט מעשה של אדם אחר. וכשאדם דן אדם זר לו, אינו מוצא לו כל זכות. ולאחר מכן יאמרו לו שאלו מעשיו שלו...ואם כך החשבון נעשה לאחר הדין שפסק

22. רות רבה (וילנא) פרשה ב

ואף בנגעים כן בתחלה הן באין על ביתו, אם חזר בו מוטב ואם לאו הרי הן טעונין חליצה ... אם חזר בו מוטב ואם לאו טעונין חליצה, חזר בו מוטב ואם לאו באים על הבגדים וטעונין כיבוס, חזר בו מוטב ואם לאו טעונין קריעה ... , אם חזר בו מוטב ואם לאו טעונין שריפה ... אח"כ הן באין על גופו, אם חזר בו מוטב ואם לאו יוצא ובא, אם חזר בו מוטב ואם לאו (ויקרא י"ג) בדד ישב מחוץ למחנה מושבו

סיכום - פרשת תזריע – הצרעת כתיקון חברתי

בדד יושב מחוץ למחנה

30. ויקרא פרק יג, מו

(מו) כָּל יָמֵי אֲשֶׁר הִנָּעַב בוֹ יִטְמָא טְמֵא הוּא בְּדָר יֵשֵׁב מִחוּץ לַמַּחֲנֶה מוֹשְׁבֹו: ס

31. תלמוד בבלי מסכת מועד קטן דף ה עמוד א

רבי אבהו אמר מהכא: וטמא טמא יקרא – טומאה קוראה לו, ואומרת לו: פרוש... ויהאי להכי הוא דאתא? ההוא מיבעי ליה לכדתניא: וטמא טמא יקרא – צריך להודיע צערו לרבים, ורבים מבקשין עליו רחמים! – אם כן ליכתוב וטמא יקרא מאי וטמא טמא – שמעת מינה תרתי.

32. שפתי חיים שם

אותו בעל גאווה וגס רוח שהחזיק את עצמו מרומם מעל כל החברה, עתה הוא זקוק לעזרתם של אחרים שיתפללו עליו. ודאי אין כוונת התורה לבזות ולהשפיל את הכבוד העצמי של המצורע, אלא כל אלו הם מדרכי הרפואה, לרפאות את שורש המחלה הרוחנית שהביאה אותו לדבר לשון הרע ולצרות עין.

33. מלכים ב פרק ז, ט

(ג) וְאַרְבָּעָה אֲנָשִׁים הָיוּ מִצָּרְעִים פָּתְחוּ הַשַּׁעַר וַיֹּאמְרוּ אִישׁ אֶל רֵעֵהוּ מָה אֲנֻזְנוּ יֵשְׁבִים פֹּה עַד מוֹתָנוּ: (ט) וַיֹּאמְרוּ אִישׁ אֶל רֵעֵהוּ לֹא כֵן אֲנֻזְנוּ עֲשִׂים הַיּוֹם הַזֶּה יוֹם בְּשַׁרְהוּ הוּא וְאֲנֻזְנוּ מִחוֹשִׁים וְזָכִינוּ עַד אֹרֶן הַבְּקָר וּמִצָּאֵנוּ עוֹן וְעֵתָה לָכוּ וְנִבְאָה וְנִגִּידָה בֵּית הַבְּקָר:

34. שיחות הרצי"ה ויקרא עמוד 117

מצד אחד המצורע הוא, לכאורה, ביסודו מעוכב בשייכות ובזיקה לכלל ישראל: "בדד יושב מחוץ למחנה מושבו". ועם כל זה אנו מוצאים בהפטרה שלנו, שארבעה מצורעים דואגים לכלל ישראל, ולמצבו הבטחוני והצבאי. ואף על פי שהמצורע נראה לגמרי מבודד, בכל זאת קיימת מציאות של שייכות לכלל ישראל...

אחור וקדם צרתני

1-2 – פרשתנו פותחת בלידת האדם - "...אשה כי תזריע וילדה זכר...". ובדיני טומאה וטהרה הנוגעים לאדם. פרשה זו מגיעה מיד אחרי פרשת שמיני שעסקה בדיני טומאה וטהרה בבע"ח. רש"י מביא את דברי ר' שמלאי "כשם שיצירתו של אדם אחר כל בהמה חיה ועוף במעשה בראשית, כך תורתו נתפרשה אחר תורת בהמה חיה ועוף. בעל ה'יחי ראובן' עומד על נקודה מעניינת. אצל בעלי החיים המצב אינו משתנה, יש בעלי חיים טהורים ויש בעלי חיים טמאים, לעומת האדם שדיניו משתנים מעת לעת, לעיתים האדם טהור ולעיתים טמא, יש טומאת זב וזבה, יולדת ונידה, טומאה חמורה וטומאה קלה וכו'. ממה נובע ההבדל בין האדם לבין בע"ח?"

3-4- על שאלה זו נוכל לענות לאחר התבוננות בדברי ר' חיים מוואלז'ין בספרו 'נפש החיים'. האדם נברא ביום השישי לאחר שנבראו כל העולמות, נמצא שבריאת האדם מאסף לכל המחנות. המיוחד אצל המאסף שהוא כולל בתוכו את כל הכוחות כולם. מוסיף נפש החיים וכותב בהגה"ה שקודם החטא האדם היה כלול רק מהדברים הטובים, אך לאחר החטא התערבו כוחות הרע ממש בתוכו ומאז גרם על ידי זה עירבובי גדולה במעשיו ונמצא שהאדם פעם טוב ופעם רע. על פי דברי נפש החיים מסביר בעל ה'יחי ראובן' שזו הסיבה לכך שטומאתו חמורה מטומאת בע"ח, כי טומאתו כלולה מכל הטומאות, מאידך, כשם שהוא יכול להגיע לטומאה חמורה באותה מידה הוא גם יכול להתעלות למעלה ממדרגת המלאכים, שהרי גם קדושתו כלולה מכל קדושת הבריאה. דבר זה ביקש ר' שמלאי ללמדנו, שכשם שבריאתו של האדם לאחר בעלי החיים כדי שיהיה מורכב מכולם, כך תורת טומאתו וטהרתו מתפרשת לאחר תורת טומאתם וטהרתם כי גם תורה זו מורכבת מכולם.

5-8 – התבוננות בדברי המדרש מחדדת לנו את הבנת הדברים. במדרש נאמר "אם זכה אדם אומרים לו אתה קדמת למלאכי השרת, ואם לאו אומרים לו זבוב קדמך, יתוש קדמך, שלשול קדמך ... לכאורה דברי המדרש תמוהים, הרי אין מחלוקת שהאדם נברא ביום השישי ואם כן כיצד יתכן שיש אפשרות לומר לאדם "אתה קדמת למלאכי השרת"? האור החיים' הקדוש מתרץ שאמנם גוף האדם נברא ביום השישי, אך הרוח שלו קדמה לכל הבריאה שנאמר "רוח אלוקים מרחפת" ומהרוח הזו "ויפח באפיו נשמת חיים". המהר"ל מסביר את הדברים בצורה מעט שונה, אבל העיקרון הוא אותו עיקרון. אמנם גוף האדם נברא באחרונה אבל כל הבריאה נבראה בשביל האדם כמו שאמרו "חייב אדם לומר בשבילי נברא העולם", נמצא שמחשבת בריאת האדם קדמה לכל הבריאות כולם. כאשר האדם ממלא את התכלית שלו בעולם, דהיינו משליט את הרוח על הגוף אומרים לו "אתה קדמת למלאכי השרת" וכאשר אדם אינו ממלא את התכלית שלו בעולם, כלומר משליט את החומר על הרוח אומרים לו "זבוב קדמך, יתוש קדמך". כדי להמחיש את הדברים מעט יותר נביא סיפור שמביא ה'יחי ראובן'. חסיד בא לפני רבו ושאלתו בפיו: "מה הנפקא מינה שיש ביני לבין הרב'ה? שנינו אוכלים תפוחים, ובכך אנו שווים. שנינו מברכים ברכה לפני האכילה ואחריה, וגם בכך אנו שווים."

אולם כאשר אנו מתבוננים בתהליך הכפרה של המצורע אנו מבינים שבתוך השבעה דברים שנמנו בגמרא יש שניים עיקריים. בתהליך הכפרה מצווה הכהן את המצורע לקחת "שתי ציפורים חיות טהורות ועץ ארז ושני תולעת ואזוב", רש"י מבאר על מה מביאים כל דבר, ציפורים מביא המצורע כנגד חטא לשון הרע, כשם שלשון הרע הוא מעשה פטופטי דברים, לפיכך הוזקקו לטהרות ציפורים שמפטפטין תמיד בצפצוף קול. ועץ ארז מביא על גסות הרוח (עץ ארז הוא עץ גבוה) ושני תולעת ואזוב מביא המצורע כדי להורות לו דרך תיקון והוא להשפיל עצמו מגאותו כתולעת ואזוב. ראשית אנו רואים שחטא לשון הרע וגסות רוח הם הדברים העיקריים שעליהם באים נגעים, שהרי רק הם נרמזים בתהליך הטהרות המצורע. שנית, כפי שמסיק השפתי חיים, מכך שהמצורע מביא שני תולעת ואזוב כדי להשפיל עצמו מגאותו, אנו מבינים שחטא לשון הרע וגסות הרוח הם פועל יוצא של עוון הגאווה שהוא השורש לחטאים אלו. אדם מסתכל על אחרים ממבט של צרות עין מלמעלה למטה, תמיד מחפש את הפגמים והחסרונות אצל הזולת, לחברו לא מגיע מאומה ולו מגיע הכל, לעומתו, שפל הרוח איננו מחפש לבדוק את מומי חברו ואת מגרעותיו. הוא מסתכל על כולם ממבט אמת של "עין טובה", תמיד מחפש רק לראות את המעלות של הזולת. כל לשון הרע נובע ממקום בו האדם מנסה ל"רומם" את האני העצמי שלו על גבו של חברו. האדם הנהנה מלדבר לשון הרע ומלשמעו לשון הרע משום שכך הוא מרגיש או שיש אנשים יותר גרועים ממנו או שלכל הפחות הוא לא כל כך גרוע. איך שלא נסתכל על זה למדבר לשון הרע יש מגמה אחת והיא העצמת הפרטיות שלו דרך רמיסת הזולת. במילים אחרות אנו יכולים לומר שבעל הגאווה שמדבר לשון הרע, אומנם חי בתוך החברה, אלא שהבעיה שלו שבמקום לשים את החברה במרכז ולהיות מושפע מהחברה בצורה חיובית הוא שם את עצמו במרכז ומשתמש בחברה כדי להרגיש עליונות על שאר הסובבים אותו. נמצא שהמדבר לשון הרע מחובר לחברה בצורה לא נכונה.

17-21 – מה גורם לאדם להתחבר לחברה מהכיוון הלא נכון? במשנה בנגעים אנו מוצאים את התשובה – כל הנגעים רואה אדם חוץ מנגעי עצמו. בפשט, המשנה באה לומר הוראה הלכתית שלכהן שחלה בצרעת אסור לראות את נגעי עצמו ולהחליט האם לטמא או לטהר. הדרשנים אמרו בדרך דרוש שאדם תמיד רואה פגמים אצל הזולת ורק אצלו תמיד הכל מושלם וכמו שאמרו חז"ל "אין אדם משים עצמו רשע". הבעש"ט הרחיב את הדברים ואומר שכל הנגעים שאדם רואה חוץ, כלומר בחוץ אצל הזולת ולא אצל עצמו, הכל נמשך מנגעי עצמו וכמו שאמרו חז"ל כל הפוסל במומו פוסל. היכולת של האדם לזהות מידה לא טובה קיימת רק אם מידה זו קיימת אצלו, אחרת הוא כלל לא היה מכיר אותה ואין לו כלים לזהות אותה. כמובן שאמירה זו קיצונית, אבל כמה שהיא קיצונית יש בה הרבה מן האמת. יש אמירה ידועה שהקושי הכי גדול של ההורים על ילדיהם זה בדברים שההורים עצמם חלשים בהם וכיון שהם כל כך מבינים בפגם הזה, לכן מאד מפריע להם כשהם רואים אותו אצל ילדיהם. לאדם הרבה יותר קל לזהות פגמים אצל הזולת מאשר אצל עצמו, משום שאדם קרוב אצל עצמו. אחד מהדברים שהמצורע צריך לעשות הוא "וטמא טמא יקרא" ומבאר רש"י שצריך להשמיע שהוא טמא כדי שידעו לפרוש ממנו ומחדד השפתי חכמים שרש"י הוצרך לפרש כך משום שמפשט לשון התורה ניתן להבין שהוא קורא לאחרים טמאים.

אם כן מה ההבדל הגדול שיש בינינו? נענה רבו ואמר לו: "אני מחפש להודות לקב"ה ולברך לשמו, אלא שאין לברך ברכה לבטלה, ולכן אני אוכל תפוח, כדי שאוכל לברך. אתה מחפש לאכול תפוח, אלא שאין לאכול בלי ברכה, לכן אתה מברך כדי שתוכל לאכול."

נמצא אפוא, שההבדל ביננו הוא שאני אוכל תפוח כדי לברך, ואתה מברך כדי לאכול תפוח". השאלה המרכזית היא, היכן מונח ראשו של האדם בתפוח או בברכה? האם מרכז חייו הוא ה"עפר מן האדמה" או ה"ויפח באפיו נשמת חיים"? על פי דברים אלו מובנים מאד דברי הפסיקתא מדוע נקרא שמו של הנולד "זכר", משום שבכל עת חייב לזכור את בוראו ואת מצוותיו ולדעת כי לכך נוצר ולכך נולד ולכך קיים.

ברית מילה – תנאי ראשון

10-12 – מיד לאחר שהתורה אומרת "...אשה כי תזריע וילדה זכר וטמאה שבעת ימים..." לפני שהתורה עוברת לדבר על דיני טומאה וטהרה נוספים היא עוברת לדבר על מצוות מילה. תמה הא"ח הקדוש למה הוצרך לצוות מצווה זו כאן, והלא כבר אמרה התורה בפרשת לך לך כל דיני מילה? ניתן לענות על שאלה זו על פי דברי הרש"ר הירש בספרו חורב בביאור טעם מצוות מילה. הנבראים יכלו לחשוב שהרוח והגוף הם שני עניינים שונים שאין ביניהם שום יחס, הרוח שייכת לשמים והגוף לארץ כך שאדם יעבוד את בוראו ברוחו אך בענייני הגוף הוא יהיה שטוף אחרי היצר הבהמי, לכן באה התורה ומצווה אותנו על המילה כדי לומר לנו שאנו צריכים להיות תמימים בעבודת ה' והן הרוח והן הגוף צריכים להשתעבד לעבודת הבורא – "כשם שאתה מקדיש לה' את רוחך כך גם את גופך". בפרשתנו מוסיף הרש"ר הירש לבאר שאצל העם היהודי יש שתי לידות, לידת הגוף – "אשה כי תזריע וילדה זכר" ולידה נוספת ביום השמיני בה האדם נולד למלא את התפקיד היהודי וכפי שכותב הרש"ר הירש ש"היום השמיני הוא חזרה על היום הראשון בדרגה נעלה יותר". בדרך זו ניתן להבין היטב מדוע מצוות המילה בפרשתנו מופיע בסמוך להיווצרותו של האדם, משום שכפי שראינו פרשה זו באה לפרט את תורת האדם בטומאתו ובטהרתו והתנאי הראשון אותו צריך האדם לדעת כדי שיוכל למצות את כל כוחותיו בצורה נכונה ולמלא את ייעודו בעולם, הוא שעבוד הכוחות הבהמיים לרוח ולא ח"ו להפך.

נגע הצרעת כמחנך לחיות חיי חברה תקינים

13-16 – הרמב"ם בהלכות טומאת צרעת עומד על המיוחדות שבנגע הצרעת שהוא "אינו ממנהגו של עולם, אלא אות ופלא היה בישראל כדי להזהירן מלשון הרע". בשיעורים רבים דברנו על כך שהסדר המועדף אצל הבורא יתברך שמו בהנהגת העולם היא בדרך הטבע ולא בהנהגה נסית שיוצאת מחוקי הטבע, ואם כן מה נשתנה עונש הצרעת משאר עונשים שבתורה שבו הקב"ה משתמש בהנהגה ניסית ולא בהנהגה טבעית? לפני שאנו עונים על השאלה זו נאמר שמעצם העובדה שיש כאן חריגה מהנהגה הרגילה אנו מבינים עד כמה המעשה שהביא על האדם את הנגע הוא מעשה חמור עד כד כן שכדי להרחיק אותו מאתנו הקב"ה חרג מהנהגתו הרגילה בעולם. נתבונן בדברי הגמרא כדי להבין על מה מגיע נגע הצרעת. בגמרא ערכין מובא שנגעים באים על שבע דברים - על לשון הרע, שפיכות דמים, שבועת שווא, גילוי עריות, על גסות הרוח, גזל, ועל צרות העין.

מנתונים אלו או רואים שעם הזמן הדורות הולכים ונעשים אנוכיים יותר ויותר. גם בקרב מחננו מדברים פעמים רבות 'מודעות עצמית'. מודעות עצמית הוא דבר חשוב מאד, אבל לא כשהוא מגיע ממקום של "לא רואה אף אחד ממטר" או "לא סופר אף אחד". מודעות עצמית היא דבר חשוב כדי שהאדם יבין במה הוא יכול לתרום ולהועיל לחברה ולא כאמצעי להתבדל ולהתנתק מהחברה. העצמת האישיות הוא דבר חשוב מאד בתנאי שהוא אינו יוצר התבדלות והתנשאות.

אחת התופעות בדורנו היא רווקות מאוחרת. תופעה זו גם היא נובעת מאנוכיות. אדם בא להתחתן מגיע עם רשימת מכולת ורוצה למצוא בחורה שתענה על כל הדרישות. החתונה לא באה כדי שנבסס את האנוכיות שלנו אלא כדי שנצא מהאנוכיות שלנו. לא מתחתנים כדי שיגשימו לנו את החלומות אלא כדי שאנחנו נגשים את החלומות של הזולת. גם תופעה זו מעידה על שימוש לא נכון בחברה. גם תופעת ריבוי הגירושין גם היא נובעת מאותו מקום של אנוכיות.

22-23 – במדרש מובא שבתחילה מגיעים הנגעים לבית, אם חזר בו מוטב ואם לאו באים על הבגדים, חזר בו מוטב לא חזר בו באים על גופו. במקור 13 הבאנו את הרמב"ם שאומר שצרעת הבית וצרעת הבגדים אינם מדרך הטבע. הרמב"ם השמיט את צרעת הגוף משום שצרעת הגוף יכולה להיות גם חולי טבעי. לכאורה מדוע בתוך תהליך תוכחת המצורע עובר הקב"ה מהנהגה ניסית להנהגה טבעית? ר' חיים שמואלביץ מברך שנגע הצרעת בא כדי לעורר את האדם לתשובה. כאשר האדם לא מתעורר מצרעת הבית ומצרעת הבגדים וגם את המקרים האלו הוא משייך למקרה בעלמא כמו שנאמר "והלכתם עמי בקרי", מיד מתקיים בו "והלכתי עמכם בחמת קרי" ומנגעים שיש בהם הנהגה ניסית הוא מקבל נגעים שיש בהם הנהגה טבעית, כדי שלא יראה ויתבונן מאומה ויישאר בהשקפתו שכל הבא עליו הוא ממנהגו של עולם. מסיים ר' חיים וכותב "ואין לך עונש חמור מזה שמניחים את האדם להיות מסור ביד הטבע". כפי שראינו לשון הרע הוא אחד הסימפטומים של מידת הגאווה ועל גאווה אמר הקב"ה "אין אני והוא יכולים לדור בכפיפה אחת", גם בצרעת כל זמן שהאדם לא הסתאב לגמרי והוא מתעורר בשלבים הראשונים של הצרעת הקב"ה מנסה להחזירו למוטב, אך אם הוא שטוף בגאווה יש שלב שכביכול הקב"ה עוזבו ומאפשר לו ללכת בשרירות לבו.

לא נגאלו ישראל עד שתקנו חטא לשון הרע

24-27 - משה רבינו גדל בבית פרעה. יוצא מהארמון "וירא איש מצרי מכה איש עברי". משה לא מסוגל לראות את העוול הנורא "וירא את המצרי ויטמנהו בחול". למחרת שוב יוצא משה מהארמון, אך הפעם רואה "שני אנשים עברים נצים" משה שואל את אחד מהם "למה תכה רעך" והמכה מגיב למשה ואומר "הלהרגני אתה אומר?" משה מבין ש"אכן נודע הדבר" ובורח למדין. רש"י שם מברך ש"משה ראה שיש דלטורין (מדברי לשון הרע) ומשום כך אינם ראויים להגאל - "נודע לי הדבר שהייתי תמה עליו, מה חטאו ישראל מכל שבעים אומות להיות נרדים בעבודת פרך, אבל רואה אני שהם ראויים לכך". באופן זה מסביר הכלי יקר את הסיבה לכך שה' נגלה למשה דווקא בסנה - "ישראל נמשלו לסנה זה שכל אחד לחבירו קוץ מכאוב ומשמיע קולו עליו בחירופים וגידופים ועל כן בערה במ אש ה'". יציאת ישראל ממצרים היא שלב בבניית עם ישראל כדי שהבנייה תהיה בצורה נכונה חייבים שהחברה בבסיסה תהיה חברה מתוקנת. כל זמן שיש מדברי לשון הרע הגאולה לא יכולה לצאת אל הפועל.

אמנם יש להקשות מה הו"א לכך שהמצורע יקרא לסובבים אותו טמאים, האם יש הו"א שזו הדרך תשובה שהתורה רוצה להורות לו? אלא שבדרך דרוש אפשר לומר שדברי רש"י והשפתי חכמים' מופנים למצורע. המצורע הוא אדם שכל כך התרגל לראות את הטומאה אצל כולם חוץ מאצל עצמו ומחמת הרגלו הוא עוד עלול לטעות ולחשוב שהתורה מסכימה אותו וזה שהוא מוצא מחוץ למחנה אין זה אומר שהבעיה אצלו אלא אצל האחר, לכן כדי להוציא את המצורע מהטעות הזו מדגיש רש"י ואומר לו: "דע לך שאתה קורא טמא לעצמך!! ועל דרך רמז אומר ה'יחי ראובן' שדרשו פסוק זה באופן הבא: אדם שאומר על השני שהוא טמא, הרי שהוא עצמו טמא, דבר זה נרמז בפסוק - "וטמא - טמא יקרא", כלומר רק מי שהוא עצמו טמא, קורא לאחרים בשם טמא. בדרך זו הסביר הרב זילברשטיין את דברי עקביא בן מהללאל: "ולפני מי אתה עתיד ליתן דין וחשבון", לכאורה תמוה מדוע הקדים את הדין לחשבון הרי החשבון נעשה קודם ורק אחר כך בא הדין. אלא שבבית דין של מעלה יודעים שהאדם לא רואה את נגעי עצמו ומשום כך כדי להכריע את דינו יתנו לאדם לשפוט מעשה של אדם אחר. וכשאדם דן אדם זר לו, אינו מוצא לו כל זכות. ולאחר מכן יאמרו לו שאלו מעשיו שלו. ואם כך החשבון נעשה לאחר הדין שפסק.

היוצא מדברים אלו שאדם יכול לחיות בתוך חברה ולהישאר אדם פרטי ואנוכי שחושב רק על עצמו ואפילו עוד יותר מאילו הוא היה חי לבדו, שהרי רק בתוך חברה הוא יכול להוציא את מידת הגאווה אל הפועל משום שיש לו על מי להתגאות. בחברה המודרנית מצד אחד המעגלים החברתיים הולכים ומתרחבים. אדם יכול להיות חבר בעשרות קבוצות ווטצאפ בעת ובעונה אחת כך שהוא יכול להיות מעודכן מה קורה עם כל אחד ואחד כמעט בכל רגע נתון, אך דווקא בעידן כל כך מפותח אנו מוצאים כל כך הרבה בעיות חברתיות. אגע בכמה דוגמאות כדי להבהיר את הדברים.

בספר 'דור ה-Y' (ספר של תמר ועוז אלמוג, ספר שמנתח את החברה בעידן המודרני) מובא מחקר של פרופסורית לפסיכולוגיה מאוניברסיטת סן דייגו בשם ג'ין טוונג'. היא הוציאה ספר ששמו - 'דור האני: מדוע האמריקאים הצעירים כיום יותר בטוחים, אסרטיביים, תובעניים ואומללים מאי פעם'. המחקר מתמקד בהבדלים בין הדורות השונים. אחת מתוצאות המחקר הוא שבדורנו התרבות ממריצה להתמקד בסיפוקים והישגים אינדיבידואלים ו"להרגיש טוב עם עצמך". דור ה-Y אימץ את השפה הפסיכולוגיסטית של "התבוננות עצמית", צמיחה עצמית", מימוש עצמי". בשנת 2009 פרסמה טוונג' ספר נוסף שנקרא 'מגפת הנרקסיזם: חיים בעידן המגיע לי' (אצטט מוקיפדיה הסבר למילה נרקסיזם - "הוא מונח עם מגוון רחב של משמעויות, בין אם הוא משמש כדי לתאר את אחד הרעיונות המרכזיים של התאוריה הפסיכואנליטית, מאפיינים אישיותיים, בעיה חברתית או תרבותית. מלבד המובן של נרקסיזם כאהבה עצמית בריאה, "נרקסיזם" בדרך כלל משמש כדי לתאר סוג של בעיה במערכות היחסים של האדם או הקבוצה עם עצמו ועם אחרים. בלשון הדיבור, "נרקסיזם" מפורש לעיתים קרובות כאנוכיות, יהירות, או שחצנות.") בספר התפרסם מחקר מדאיג שבו 30% מהנשאלים התאימו להגדרה הקלינית של נרקסיסטים לעומת 15% בלבד בשנת 1982. מעניין לציין שעד שנת 2010 הוגדרה המילה נרקסיזם במילון מחלות נפש "הפרעת אישיות" ומ2010 שינו את ההגדרה ל "תכונות אישיות. (עד כאן ציטטתי כמעט מילה במילה מהספר וכעת אני מוסיף מעט דברים)

בדד ישוב מחוץ למחנה

30-32 – שלב בתהליך הכפרה של המצורע הוא "בדד ישוב מחוץ למחנה" ו"טמא טמא יקרא". בגמרא מבואר שנאמר פעמים טמא, אחד כדי לומר שהטומאה קוראה לו ואומרת לו: פרוש!! והשני כדי להודיע צערו לרבים שיבקשו עליו רחמים. מבאר ה'שפתי חיים' שהמצורע הרגיש כל העת מרומם מעל החברה ומשום כך הרשה לעצמו לדבר לשון הרע, כעת הוא מבין שהוא זקוק לחברה יותר משהחברה זקוקה לו. הוא מבין שהוא נמצא בחברה לא כדי להגביה את עצמו אלא כדי להיות חלק מחבורה גדולה שביחד ובשיתוף הדדי של נתינה וקבלה יפתחו פתח לגאולה שלמה. דוגמא טובה לכך שהשייה מחוץ למחנה באה לנתק את המצורע מחיבור לא נכון לחברה ולחבר אותו מחדש בצורה נכונה, רואים אנו בהפטרה של פרשת 'תזריע' (השנה לא נקרא הפטרה זו כיון שיש את פרשת החודש). במלכים ב מסופר על ארבע מצורעים שישבו מחוץ לעיר בפתח השער. המצב בעם ישראל מצב קשה מאד.

גדודי ארם צרים על ישראל "ויהי רעב גדול בשמרון", עד כדי כך היה הרעב גדול שתושבי שמרון חיפשו אוכל בתוך צואת יונים. באותה שעה יש ארבעה מצורעים שיושבים בפתח שער שומרון. הם אומרים לעצמם "מה אנחנו יושבים פה עד מתנו!?" לחזור לעיר לא בא בחשבון הרי יש שם רעב, אלא "לכו ונפילה אל מחנה ארם, אם יחיינו נחיה ואם ימיתנו ומתנו". הם קמים בערב, באים לקצה מחנה ארם ורואים שאין שם איש. ה' עשה נס ו"השמיע קול רכב סוס, קול חיל גדול, ויאמרו איש אל אחיו הנה שכר עלינו מלך ישראל את מלכי החתים ואת מלכי מצרים לבוא עלינו. ויקומו וינוסו בנשף ויעזבו את אהליהם... וינוסו על נפשם". ארבעת המצורעים נכנסים למחנה ומתחילים "לחגוג" "ויאכלו וישתו וישאו משם כסף וזהב ובגדים וילכו ויטמינו" משם הם עוברים לאהל אחר וממשיכים בחגיגה. פתאום הם תופסים את עצמם וחושבים לעצמם שמה שהם עושים זה לא מוסרי. הרי עם ישראל נאנק ברעב הנוראי, אנשים מתים, תינוקות צורחים ואנחנו יושבים כאן ואוכלים! מקבלים החלטה אמיצה "ועתה לכו ונבואה ונגידה בית המלך". הבשורה מגיעה הנושא נבדק והחגיגה אצל כל ישראל מתחילה "ויצא כל העם ויבזז את מחנה ארם ויהי סאה סולת בשקל וסאתים שעורים בשקל" הרב צבי יהודה עומד על כך שעל אף הבדידות הנוראית של המצורע רואים אנו שיש לו זיקה לעמו. אם אפשר להוסיף שאולי דווקא היציאה מחוץ למחנה היא שגרמה למצורעים לחשוב מחדש כיצד נכון להתחבר לעם ישראל. חז"ל אומרים שגדול המחטיא יותר מן החוטא וכראיה לדברים הם מביאים את גחזי שמנע מתלמידי אלישע לבוא וללמוד אצלו. בזמן שגחזי היה במחנה החיבור שלו לחברה היה חיבור מעוות ולא נכון, הוא חשב על עצמו והשתמש בחברה לטובתו ולהנאתו. דווקא ההוצאה מחוץ למחנה היא זו שעוררה אותו לחשוב מחדש ובמקום לשבת במחנה ארם ולחשוב על עצמו הוא ובניו מתעשתים ומבשרים את הבשורה לכל ישראל ובכך הם ויתרו על היכולת להתעשר בעושר גדול, שהרי הרכוש במחנה ארם התחלק אצל כל העם ולא נשאר רק אצל ארבעת המצורעים. זהו התהליך שהמצורע עובר, ניתוק שמביא לחיבור נכון. פעמים שבחיים שלנו אנחנו צריכים להתנתק כדי שנוכל להתבונן על הדברים מבחוץ, לשבת עם עצמנו, לחשוב עם עצמנו, ולראות כיצד נכון וראוי להתחבר אל החברה בצורה נכונה.

רק לאחר שישראל מתקנים חטא זה של לשון הרע כפי שמבואר במדרש, ניתן האות ותהליך הוצאת ישראל ממצרים יצא אל הפועל. שתי מצוות ניתנו לישראל בצאתם ממצרים "פסח ומילה". כפי שראינו משמעות המילה היא לשעבד את הצד הבהמי לצד הרוחני, זה תנאי ראשון בגאולה הפרטית ובגאולה הכללית. בנוסף בא קורבן הפסח שנאכל דווקא בחבורה. דרך מצוות הפסח אנחנו למדים איך להיות חיי חברה תקינים ובריאיים. האר"י הקדוש ביאר שפסח מורכב משני מילים פה סח. כשמהפה יוצאים דיבורים אסורים של לשון הרע זה תוקע את הגאולה. בפסח אנחנו מתחברים לחברה בצורה נכונה, מבינים שתנאי לגאולה הוא דיבור נקי ומתוך הבנה זו אנו נגשים לאכול בחבורה וכך בונים חברה בריאה ומתוקנת. מנהג חסידים לשרוף בשריפת חמץ את החמץ, את הנוצה וגם את הנר. את החמץ מובן למה שורפים, גם הנוצה אפשר להבין, שהרי סוף סוף היא נגעה בחמץ, אבל לשם מה אנו שורפים את הנר? בעל ה"מקור ברוך" ענה תשובה נפלאה – הנר הוא זה שחיפש את החמץ ועל כך ראוי לשרוף אותו... מי שמחפש אחר עבירות וחסרונות של הזולת הרי שהחסרונות קיימים בתוכו – כל הפוסל במומו פוסל!! בפסח אנחנו לא מחפשים חסרונות על הזולת ואת ההסתכלות הזו אנו צריכים למשוך לכל השנה כולה.

28-29 - הרמ"א מביא הלכה ייחודית לחג הפסח – "ומנהג לקנות חיטים לחלקן לעניים לצורך פסח". בשער הציון כתב שאפשר שדווקא בפסח תקנו מנהג זה יותר משאר רגלים משום שהוא זמן חירות בו יושבים מסובין כל אחד הוא וביתו ברוב שמחה ואין זה כבוד לה' שהעניים יהיו אז רעבים וצמאים. הגאון ר' חיים פלאגי הוסיף שיש להקדים ולתת את 'הקמחא דפסחא' לפני שאנו קונים לעצמנו את המצות כדי שהעני לא יראה את העשיר קונה והוא אינו יכול לקנות. אפילו בהכנות לפסח אנו רואים את ההדרכה של חז"ל לטשטש את המעמדות כדי למנוע הרגשת עליונות שתביא לכך שלא נדבר לשון הרע על הזולת. תופעה מעניינת וייחודית לחג הפסח ניתן לראות בגיבוש המשפחתי שיש לבילי הסדר. גם כשאין לנו קורבן פסח, עדיין אנו רואים שכל המשפחות מתאגדות לחבורה אחת, שומרי תורה ומצוות ושאנים שומרי תורה ומצוות, כולם מתקבצים למקום אחד ויושבים סביב שולחן ליל הסדר, הכל נובע מאותה נקודה – להיות חיי חברה תקינים מבלי לחפש את המגרעות אצל הזולת, אנו מקבלים את כולם כמו שהם ויושבים סביב שולחן אחד!!

שבת שלום ומבורך!!

